

مقایسه بازار فارکس با بازار سهام

عسگر پاک مرام^۱

مریم یزدانی^۲

در یک تقسیم‌بندی کلی، بازارهای مالی را می‌توان به چهار دسته تقسیم نمود که عبارتند از بازار سهام، بازار کالا، بازار اوراق قرضه، بازار مبادلات ارزی (فارکس). به دلیل اهمیت بازار سهام و بازار فارکس مقاله حاضر به معرفی این دو بازار می‌پردازد و در مقایسه این دو بازار، بازار ۲۴ ساعته، میزان بالای اعتبار اهرمی، امکان معامله هم در بازار نزولی و هم صعودی، هزینه‌های پایین و احتمال کم تغییر قیمت را عامل مهم تفکیک‌پذیری دو بازار یاد شده می‌داند که البته در حال حاضر، رفتار معامله‌گران بازار سهام از سایر بازارها و همچنین بازارهای مالی تأثیرپذیر است.

واژه‌های کلیدی: بازارهای مالی، بازار سهام، بازار فارکس، معامله‌گران.

۱. مقدمه

بازار فارکس که بازار خرید و فروش ارزهای معتبر است یک بازار خارج از بورس خوانده می‌شود، زیرا این بازار فاقد سازمان مرکزی برای تنظیم سفارشات است یا به عبارت دیگر، بازار فارکس غیرمتمرکز است و تعیین دقیق حجم معاملات تجاری این بازار که از طریق سرویس‌های کارگزاری الکترونیکی انجام می‌شود، امکان‌پذیر نیست (پرشیا لارن، ۲۰۰۸). اما در مقابل، بازار سهام به دلیل داشتن بازار متمرکز و از طریق کمک به انتقال وجوه از بخش مالی به بخش واقعی اقتصاد دارای آثار سازنده‌ای بر اقتصاد یک کشور است، همچنین منافع ناشی از وجود این نهاد منوط به وجود سطح کارایی قابل قبول این بازار می‌باشد و با داشتن معایبی چون هزینه‌های بالا و معاملات کم سودده، در ساعات کاری مشخص و با قواعد مشخص به فعالیت می‌پردازد.

۱. دانشجوی دکترای حسابداری و عضو هیأت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب. pakmaram@gmail.com

۲. کارشناس ارشد مدیریت دولتی گرایش مالی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بناب. yazdani.maryam@yahoo.com

۲. انواع بازارها

بطور کلی بازارهای مالی به چهار دسته تقسیم می‌شوند:

- بازار سهام^۱: نهادی است که در آن سهام و برگه‌های سهم معامله می‌شوند. رایجترین مکان برای معامله سهام بازار مبادلات سهام است. این مکان از لحاظ فیزیکی جایی است که سهامداران گرد هم جمع می‌شوند. از جمله بازارهای سهام می‌توان به بورس توکیو، لندن و نیویورک اشاره نمود.

- بازار کالا^۲: یک بازار سازمان‌یافته است که کالاهای مختلف مانند پنبه، ذرت، شکر، قهوه، غلات و همچنین فلزات با ارزش در آن معامله می‌شوند. قسمت عمده معاملات در این بورس به منظور خرید و فروش و تحویل در آینده صورت می‌گیرد. از جمله این بازارها می‌توان به بورس شیکاگو اشاره نمود.

- بازار اوراق قرضه^۳: در این گونه بازار، اوراق قرضه منتشر شده توسط نهادهای مختلف معامله می‌شوند.

- بازار مبادلات ارزی^۴: این بازار، بازار جهانی خرید و فروش ارز می‌باشد. Forex در واقع از دو کلمه Foreign Exchange به معنای تبادل ارز تشکیل شده است و بزرگترین بازار مالی دنیاست (پرشیالارن، ۲۰۰۸). البته، در این مقاله تلاش می‌شود بیشتر به جزئیات بازار فارکس پرداخته شده و بازار مذکور در کنار بازارهای مالی نظیر بازار سهام مورد بررسی قرار گیرد.

۳. بازار فارکس

۳-۱ ساختار بازار فارکس

بزرگترین، کاراترین و پویاترین بازار مالی در جهان با گردش مالی روزانه ۱/۵ تریلیون دلار (۳۰ برابر حجم معاملات روزانه بازار سهام و اوراق قرضه و خزانه‌داری آمریکا) بازار فارکس نام دارد و به مجموعه‌ای از مؤسسات بین‌المللی مانند بانک‌ها اطلاق می‌شود که به تجارت و یا مبادله ارز می‌پردازند و اغلب واژه اختصاری فارکس (Forex) و یا اف ایکس (FX) برای اشاره به این بازار بکار می‌رود. از سوی دیگر، از آنجایی که فاقد سازمان مرکزی برای تنظیم سفارشات است بازار خارج از بورس^۵ نیز خوانده می‌شود.

-
1. Stock Market
 2. Commodity Market
 3. Bond Market
 4. Forex
 5. Over The Counter

بازار معاملاتی فارکس قرارداد جریان مالی است که نه تعهدات بلکه حقوقی برای خریدار دربردارد که در پی آن خریدار حق خرید و فروش را براساس قرارداد موضعی معین فارکس با قیمت مشخص (قیمت مقطوع) در تاریخ معین شده یا پیش از آن تاریخ (تاریخ خاتمه) خواهد داشت. مبلغی که در بازار فارکس برای حقوق قراردادی از سوی خریدار به فروشنده پرداخت می‌شود، حق بیمه بازار معاملاتی فارکس نامگذاری شده است.

اغلب بازارهای معاملاتی فارکس از طریق تلفن اداره می‌شوند و تنها تعداد کمی از دلالتان یا کارگزاران سکوها این بازار معاملاتی کارهای مزبور را بصورت آنلاین انجام می‌دهند. معامله‌گران و بازارسازان در بازار فارکس از سراسر جهان با استفاده از تلفن، کامپیوتر و فاکس یک بازار منسجم ۲۴ ساعته را به وجود می‌آورند. با اینکه مبادلات متمرکز نیستند رقابت موجود بین بازارسازان مانع ایجاد سیاست‌های انحصاری برای نرخ گذاری می‌شود. اگر بازارسازان نرخ را شدیداً تحریف کنند معامله‌گران این حق را دارند که بازارساز دیگری را یافته و معاملات خود را با وی انجام دهند. بنابراین در بازارهای غیرمتمرکز مانند بازار ارز، بازارسازان متعددی وجود دارند که هر یک نرخ خرید و فروش خود را ارائه می‌کنند که ممکن است نرخ آنها با یکدیگر متفاوت باشد. سرمایه‌گذاران در این بازار می‌توانند با بهره‌گیری از وام‌های از پیش تعیین شده تا صد برابر موجودی خود جهت معامله‌گری و سرمایه‌گذاری در این بازار اعتبار بگیرند، لذا می‌توانند با سرمایه‌های کوچک به انجام معاملات بزرگ اقدام نمایند. فارکس خرید یک ارز و فروش ارز دیگر در یک بازار Over the Counter می‌باشد که ارزها به صورت جفتی معامله می‌شوند مانند EUR/USD. حجم عظیمی از این معاملات ارزی به جای نقل و انتقال واقعی ارز از طریق بدهکار و بستانکار کردن حساب‌های بانکی انجام می‌شوند. با توجه به اینکه تمام ملل به سوی جهانی‌سازی اقتصاد پیش می‌روند و تمام فعالیت‌های اقتصادی نهایتاً باید به پول برگردانده شوند فعالیت این بازار ادامه خواهد یافت و هرگز متوقف نمی‌شود (عباسی، ۱۳۸۴).

۳-۲. نرخ آتی (سلف) بدون تورش

نویسندگان بیشماری همچون بکوس، گرگوری و تلمر، ۱۹۹۳ نشان دادند که انحراف از استاندارد و نادیده گرفتن قیمت (نرخ) آتی ناچیزتر از آنی هست که در آینده برای سودآوری ایجاد خطر نماید و نظم بیشتری نسبت به بازگشت نقدی وجود دارد که این نظم نسبی انحراف از استاندارد، جدول نوسان‌پذیری قیمت نامیده می‌شود.

بیگرت (۱۹۹۶) بحث می‌کند در خصوص اینکه استانداردها برای قضاوت یک تئوری مناسب در بازار ثانویه توانایی تکرار جدول نوسان‌پذیری قیمت بر سطوح کامل قابل‌قبولی از ناپایداری را دارند. مدل‌های آنها نه تنها توانایی تکرار این نوسانهای نسبی را دارند بلکه بهترین راه در شباهت دادن به نوسان‌های مطلق نیز می‌باشند (مور و روشه، ۲۰۰۱).

فرضیه نرخ آتی بدون تورش (منصفانه) (UFH)^۱ تعیین می‌کند که نرخ ارز آتی پول رایج خارجی می‌بایست تعیین‌کننده منصفانه نرخ نقدی آتی باشد. در اقتصادهای پیشرفته عملکردهای تجربی قابل توجهی توسط محققان برای بررسی صحت اعتبار UFH انجام شده است؛ هر چند نتایج کاملاً با یکدیگر ترکیب شده‌اند. از جمله در متون کار تجربی هندی (یا حتی نظری) بررسی و آزمایش و رسیدگی صحت اعتبار UFH در بازار فارکس هندوستان انجام گردیده است.

در این مورد، جهان غرب مدل‌های تئوری ارزشمندی را توسعه داده است که از تکنیک‌های اقتصادی متنوع استفاده می‌کند تا آزمون کند که آیا فرضیه نرخ آتی منصفانه (UFH) در بازارهای فارکس نیز حفظ می‌شود (بکار گرفته می‌شود)؟ و آیا نرخ تبادل ارز آتی در یک شیوه منصفانه می‌تواند نرخ تبادل ارز نقدی آینده را پیش‌بینی نماید؟ UFH در مورد اینکه نرخ ارز آتی کاملاً نشان‌دهنده اطلاعات موجود درباره پیش‌بینی نرخ ارز است، بحث می‌کند و در واقع دیدی است که به وسیله بازده یا راندمان بازار پشتیبانی می‌شود. بازده بازار شرح می‌دهد که قیمت‌های خارجی نشان‌دهنده تمام اطلاعات موجود است. زمانی که برای بازار ارز خارجی (بازار تبادل ارزی یا فارکس) بکار برده می‌شود نشان‌دهنده پیش‌بینی‌های کارگزاران اقتصادی در خصوص تعیین ارزش نرخ ارز در آینده است که کاملاً مشخص‌کننده نرخ سلف (آتی) می‌باشد (شیانگ، ۱۹۸۸).

در کار تحقیقی کم متون هندی، بازده بازار و UFH بررسی شده است. مادوویچ (۲۰۰۲) از مشخصات سلف در طول دوره‌ای از اکتبر ۱۹۹۷ تا ژوئن ۲۰۰۱ برای بررسی UFH در بازار فارکس هندوستان استفاده کرد و در نتیجه به این مطلب پی برد که نرخ سلف تعیین‌کننده نرخ زمان آتی منصفانه نمی‌باشد. همچنین، شارما و میترا (۲۰۰۶) با استفاده از مشخصات سلف، UFH را در بازار فارکس هند بررسی کردند. نتیجه مطالعاتشان تصدیق‌کننده این فرضیه که نرخ سلف تعیین‌کننده نرخ زمان آتی بدون تورش (منصفانه) در بازار فارکس هند است، نمی‌باشد. نتایج مطالعات دیگری که توسط فرانکل و پوناوالا (۲۰۰۶) با استفاده از مشخصات سلف در دوره زمانی اکتبر ۱۹۹۷ تا دسامبر ۲۰۰۴ انجام شد، بازده شیب داری از مقدار ۳/۵۳ را نشان می‌دهد که به موجب آن UFH بازار

1. Unbiased Forward Rate Hypothesis

هندوستان رد می‌شود. در این مطالعات به وجود ارتباط زنجیره‌ای پی برده شده است که به وسیله آن شک و تردید در کارایی و سودمندی نتایج، برطرف می‌شود (کورما، ۲۰۰۷).

۳-۳. هزینه قواعد تکنیک تجاری

محاسبه هزینه‌های جدول قواعد تجاری هر دو مطلب شناسایی فنی تکنیک‌های تجاری و طرح یک الگوی آماری را می‌رساند تا وضعیت فرصت‌های بازگشت اضافی را به علائم فنی تجاری ربط دهد. در اینجا تحلیل و بررسی را به دسته علائم میانگین متحرک و قوانین محدود می‌کنیم. این وسیع‌ترین رده‌های استفاده شده TTRs^۱ (قواعد تکنیک تجاری) در بازار مبادله خارجی (فارکس) است تا عاملی مهم در توسعه سود ظرفیت‌ها باشد.

۴-۳. ویژگی‌های بازار فارکس

- بازار ۲۴ ساعته: بازار فارکس یک بازار ۲۴ ساعته است، بنابراین در بازار فارکس برخلاف بازارهای سنتی محدودیت زمانی برای انجام معاملات وجود ندارد.

- دسترسی آسان و سریع: با توجه به امکانات موجود سرعت عمل در معاملات بازار فارکس بسیار زیاد است. به طوری که انجام معامله در کسری از ثانیه تنها با یک کلیک امکان‌پذیر است. همچنین برای سفارش معاملات در بازار فارکس نیاز به حضور در مکان خاص (تالارهای بورس) و انجام تشریفات مختلف نیست (Forex.co.ir, 2008).

- نقدشوندگی بالا: بازار بر اساس عرضه مبالغ بالای پول عمل می‌کند و معامله‌گر آزادی مطلق برای بازکردن یا بستن یک معامله در نرخ‌های جاری با هر اندازه در هر لحظه را دارد. معامله‌گر برای خرید یا فروش خود نیاز به یافتن فروشنده یا خریدار را ندارد.

- دو طرفه بودن: در بازار ارز معامله را هم با فروش و هم با خرید می‌توان آغاز کرد. به این معنا که می‌توان یک ارز را در قیمت بالاتر فروخت و پس از کاهش قیمت همان ارز را خرید و در نتیجه از هر دو طرف سود جست.

- اعتبار مضاعف: سرمایه‌گذاران در این بازار می‌توانند با بهره‌گیری از وام‌های از پیش تعیین شده تا صد برابر موجودی خود جهت معامله‌گری و سرمایه‌گذاری در این بازار اعتبار بگیرند، لذا می‌توانند با سرمایه‌های کوچک اقدام به انجام معاملات بزرگ نمایند. البته استفاده از این امکان در صورتی که با درایت و هوشیاری معامله‌گر همراه نباشد بسیار خطرناک خواهد بود.

- شفافیت بازار: در این بازار اطلاعات و اخبار همیشه به صورت شفاف و یکسان در اختیار همه قرار می‌گیرد تا هیچ کس در این بازار از موقعیت و مزیت خاصی نسبت به دیگری برخوردار نباشد. گستردگی و حضور تمام شرکت‌های مالی در این بازار و نیز عدم وجود اخبار نهانی زمینه سوءاستفاده را کاهش داده و فارکس را در زمره یکی از سالم‌ترین و تحلیل‌پذیرترین بازارهای مالی دنیا قرار داده است.

- کارمزد معاملاتی پایین، حذف کمیسیون: کارگزاران یا نمایندگی‌های آنها هرگز برای خدمات خود هزینه‌ای را در نظر نمی‌گیرند، بجز کارمزدی که به طور طبیعی در بازار برای عرضه و تقاضا بین قیمت‌های خرید و فروش در نظر گرفته می‌شود. هیچ کمیسیون یا بهره شبانه در اکثر کارگزاری‌ها از مشتری اخذ نمی‌شود.

- امنیت - ضمانت: تضمین اصل سرمایه و دارایی مهم‌ترین لازمه سرمایه‌گذاری است. در بازار فارکس این مهم با توجه به اعتبار و ضمانت‌های ارائه شده توسط بانک‌های پشتیبانی‌کننده بازار تحت شرایط مختلف صورت می‌گیرد.

۳-۵. مدیریت ریسک در فارکس

ارزش ریسک (VAR)^۱ به طور گسترده توسط بانک بین المللی پرداخت (BIS)^۲ و به همان ترتیب توسط بانک مرکزی تمام کشورها به عنوان راهی برای بررسی و اداره ریسک بازار و همچنین مبنایی برای تنظیم منظم حداقل استانداردهای سرمایه‌ای تأسیس شده است. موافقت بر مبنای تجدیدنظر انجام شده، در ژانویه ۱۹۹۸ انجام شد که این مبنای بانک‌ها را مجبور به استفاده از VAR براساس تعیین مقدار مناسب و منظم سرمایه برای پوشش ریسک بازار می‌کند. ارزش خارجی (فارکس) بخش اصلی موجودی بانک‌ها به شمار می‌رود و از این رو موضوع ریسک می‌باشد.

امروزه مطالعات بسیار گسترده‌ای توسط سرمایه‌گذاران، برای برآورد ریسک هر معامله صورت می‌پذیرد. در اینجا مهم‌ترین مسئله برای ورود و ادامه فعالیت بلندمدت در فارکس، توجه به ریسک ذاتی این بازار و غیرقابل پیش‌بینی بودن نوسانهای آن در اغلب اوقات است. به طوری که حتی معامله‌گران حرفه‌ای و ماهر نیز در شرایط ابهام‌آمیز بازار به سختی قادر به مدیریت معاملات خود می‌باشند.

1. Value-at-Risk

2. Bank for International Settlement

در بازار فارکس سرمایه گذار می تواند پیش از انجام هر معامله ریسک آن را دقیقاً بداند و پس از پشت سر گذاشتن فرایند مربوط به آنالیز ریسک در صورت صلاح دید اقدام به معامله نماید و چنانچه ریسک بازار را مناسب نیافت منتظر موقعیت بعدی باشد. توضیح اینکه به دلیل حجم بالای نوسان های روزانه (روزی ۱۸ هزار دفعه تغییر قیمت) سرمایه گذار با انبوهی از فرصت ها مواجه است که می تواند با توجه به ابزار آنالیز ریسک از آنها بهره برداری کند.

رایج ترین ابزار مقابله با ریسک در تجارت بازار ارز، سفارش محدود و دستور توقف زیان است. سفارش محدود، محدودیت های در خصوص حداکثر قیمتی که می بایست پرداخت شود یا حداقل قیمتی که می بایست دریافت شود اعمال می کند. دستور توقف زیان تضمین می کند که یک وضعیت خاص به طور خود به خود با یک قیمت تخمینی تسویه شود با این هدف چنانچه حرکت بازار خلاف وضعیت سرمایه گذار باشد، زیان های بالقوه کاهش می یابد. نقدینگی بازار ارز، اجرای سفارش محدود و دستور توقف را به صورت آسان تضمین می نماید (محمدی و دیگران، ۱۳۸۷).

۴. بازار سهام

بازار اولیه در ایران شامل سهام، حق خرید سهام جدید (حق تقدم)، اوراق قرضه (دولت و شرکت های سهامی عام) و اوراق مشارکت می باشد.

در اینجا مبنای بررسی بازار سهام است. مطالعه فرایند کسب بازده از بازار سهام نشان می دهد که مزیت اصلی این بازار، ویژگی گشت تصادفی^۱ آن (و یا غیرقابل پیش بینی بودن بازده آتی آن) می باشد. اهمیت این ویژگی در آن است که وجود و یا عدم وجود گشت تصادفی نرخ های بازده یک بازار تأثیرات بسیاری در استراتژی معاملات سرمایه گذاران، مدیران صندوق های سرمایه گذاری، مدل های قیمت گذاری دارایی ها، میزان کارایی بازار و در نهایت توسعه اقتصادی یک کشور دارد (ورثینگتون و هایجز، ۲۰۰۴).

بازار اوراق بهادار یک نهاد مالی برای جمع آوری و هدایت سرمایه های کوچک و تأمین منابع مالی مورد نیاز واحدهای تولیدی در راستای توسعه اقتصادی است. سرمایه گذاران بازار خرید و فروش سهام صرفاً با مقاصد انتفاعی و اهداف سودآوری در این فعالیت اقتصادی شرکت می کنند. در این رابطه شناسایی عوامل مؤثر و تعیین کننده حجم و نوع انتخاب مجموعه متنوع اوراق بهادار سرمایه گذاری شده دارای اهمیت است.

1. Random Walks

۴-۱. سرمایه‌گذاران بازار سهام

بطور کلی سرمایه‌گذاران در بازار سهام را می‌توان به دو گروه بزرگ تقسیم نمود (ساموئلسون، ۱۹۵۸). دسته اول سرمایه‌گذارانی هستند که پس از بررسی دقیق توانایی مالی شرکت‌ها بر اساس اطلاعات قابل اعتماد در خصوص فاکتورهای اساسی شامل دارایی‌ها و عملکرد شرکت سرمایه‌گذاری می‌کنند. این نوع سرمایه‌گذاری را بورس‌بازی منطقی و عقلایی می‌نامند (من، ۱۹۹۳) که در مجموع برای رشد اقتصادی کشور مفید است. در ادبیات مالی، این دسته از معامله‌گران را در بازار سهام سرمایه‌گذاران می‌گویند و ما نیز این نوع فعالیت را سرمایه‌گذاری می‌نامیم.

دسته دوم کسانی هستند که درصدد کسب سود سریع و آسان و بدون زحمت هستند بواسطه این شیوه رفتار، برخی مواقع سود می‌برند برخی مواقع نیز متحمل زیان می‌شوند. این دسته را (ساموئلسون گروه ناظرین روز به روز و ساعت به ساعت بازار سهام می‌نامد) براساس نظر ساموئلسون، (۱۹۵۸) این گروه می‌فروشند و می‌خرند و یا برعکس و در این فرایند خرید و فروش که باعث حرکت بازار می‌شود هیچگونه مطالعه یا تحلیلی در خصوص سهام شرکتی که سهام آن را خرید و فروش می‌کنند انجام نمی‌دهند. حداکثر کاری که این افراد انجام می‌دهند، بررسی و مطالعه روند تغییر قیمت‌ها و تمایل بازار می‌باشد. برخی مواقع نیز پایه و اساس تصمیم‌گیری آنها جهت خرید و فروش سهام شایعات فراگیر بازار می‌باشد (من، ۱۹۹۴) که این دسته در مقایسه با سرمایه‌گذاری، بورس‌بازی کورکورانه نامیده می‌شود.

در این اصطلاح، بورس‌بازی نوعی فعالیت اقتصادی است که به هدف دستیابی به سود از طریق پیش‌بینی تغییرات قیمت سهام انجام می‌شود. انگیزه اصلی بورس‌بازان کسب سود به هر طریق ممکن است.

خرید فوری و به موقع سهم زمانی که قیمت‌ها پایین هستند و فروش سریع هنگامی که قیمت‌ها در حال نزول هستند و تکرار این فرایند برای همیشه رمز موفقیت بورس‌بازان است. چنانچه اصل کلی بورس‌بازان می‌گوید: بیاید سود ببریم و حتی‌الامکان در فاصله زمانی کوتاه هم این سود را ببریم هرچند که سود حاصله سود زیادی نباشد، اما بهتر از کسب یک بار سود زیاد بعد از گذشت زمانی طولانی می‌باشد (آبری، ۱۸۹۶). در مجموع، هدف ایشان کسب سود کم اما سریع در فواصل زمانی کوتاه می‌باشد (آبری، ۱۸۹۶).

بورس‌بازان هر آنچه که دارند را می‌فروشند، اما علاوه بر آن گواهی سهام دیگران را نیز قرض می‌گیرند تا به سود حاصل از پیش‌بینی تغییر قیمت سهام جامه عمل پوشانند. این کار نه تنها در هنگام بالا رفتن قیمت سهام بلکه در هنگام سقوط قیمت‌ها در اصلاح بازار هنگامی که بازار روند

نزولی دارد نیز انجام می‌گیرد. شایان ذکر است از آنجایی که سود بورس‌بازان از تفاوت قیمت زمان خرید و زمان فروش بدست می‌آید آنها به سود تقسیم‌شده شرکت (سود تجاری که توسط شرکت فروشنده سهام پرداخت می‌شود) توجهی نمی‌کنند تا زمانی که قیمت سهام تغییر کند و این قیمت برای بورس‌بازی مورد داشته باشد آنها به سرعت اقدام به فروش سهام می‌کنند. هدف اصلی این نوع بورس‌بازی، بدست آوردن سود حاصل از نوسان‌های قیمت بدون هیچگونه قصد سرمایه‌گذاری می‌باشد (ریکس، ۱۹۶۵) و هدف از مشارکت بورس‌بازان در بازار سرمایه، پویا کردن بیشتر بازار و افزایش قدرت نقدشوندگی سهام می‌باشد (صالح‌آبادی، ۱۳۸۸).

مهم‌ترین عوامل مربوط به نقدشوندگی بازار سهام علاوه بر تعداد سهام معامله شده در هر روز، تعداد شرکت‌های معامله‌شده در هر روز، ارزش سهام معامله شده روزانه، درصد حجم کل معامله به کل ارزش، تعداد خریداران و دفعات خرید می‌باشد و فروش سهام شرکت‌های بورسی در بازار تنها توسط کارگزاران رسمی سازمان بورس اوراق بهادار امکان‌پذیر است. این موضوع موجب شفافیت بازار می‌شود چرا که به این ترتیب اطلاعات مربوط به معاملات مانند تعداد سهام و قیمت مورد معامله و تعداد خریدار و فروشنده هر روز در دسترس قرار می‌گیرد.

با توجه به نقش اصلی بورس اوراق بهادار که جذب و هدایت پس‌اندازها و نقدینگی سرگردان به سوی مسیرهای بهینه است می‌توان گفت که این امر وابسته به وجود کارایی بازارهای مالی است. در یک بازار کارای مالی، وجود اطلاعات کافی در بازار و انعکاس سریع و بموقع آن در مورد قیمت‌ها مانع از کسب سودهای غیرمتعارف می‌شود. در چنین بازاری یک رابطه خطی بین ریسک و بازده وجود دارد به طوری که سرمایه‌گذاران فعال در بازار بورس ترجیح می‌دهند که با توجه به سطح معینی از بازده مورد ریسک سرمایه‌گذاری را کاهش داده و یا با پذیرش سطح معینی از ریسک مقدار بازده خود را افزایش دهند. این تصمیم‌گیری از طریق انتخاب یک پرتفوی مناسب و نگهداری مجموعه‌ای از انواع اوراق بهادار انجام می‌پذیرد (نصرالهی و همت‌فر).

۵. بازار خارج از بورس

بازار خارج از بورس بازاری است که تمام معاملات ثانویه اوراق بهادار موجود که در محل بورس انجام نمی‌شود در این بازار صورت می‌گیرد. این تعریف یک تعریف عام از بازار خارج از بورس است، اما در معنای خاص، بازار خارج از بورس بازاری متشکل از دلالان و کارگزاران اوراق بهادار است که غالباً مذاکرات مربوط به معاملات بصورت تلفنی انجام می‌شود و شایان ذکر است که در مفهوم اخیر بازار خارج از بورس در ایران وجود ندارد. اما در مفهوم عام آن شرکت‌ها و سازمان‌های

منتشرکننده اوراق بهادار (سهام و اوراق مشارکت) که در بورس پذیرفته نشده‌اند به منظور ایجاد نقدشوندگی برای ابزارهای خود، بازارهای ثانویه ایجاد کرده‌اند.

به عنوان مثال، در طرح بزرگراه نواب در سال ۱۳۷۳ که از طریق ابزار اوراق مشارکت تأمین مالی شد، بانک کارگزار (بانک ملی ایران) به بازخرید اوراق بنا به درخواست دارنده آن مبادرت ورزید و اوراق بازخرید شده به مشتریان جدید فروخته شد یا شرکت سرمایه‌گذاری نیرو که در سال ۱۳۷۶ تأسیس گردیده است و در شمار شرکت‌های پذیرفته‌شده در بورس نمی‌باشد، در محل شرکت تقاضاهای خرید و فروش سهام موجود شرکت را دریافت می‌نماید و در واقع بازاری برای معاملات ثانویه سهام این شرکت ایجاد نموده است. معاملات مربوط به سهام شرکت‌های غیربورسی در زمره این معاملات می‌باشند، اما به دلیل پراکندگی و فقدان اطلاعات در خصوص این شرکت‌ها و نبود سازمان ناظر بر این بازار، اطلاعات قابل اتکایی در رابطه با این بازار وجود ندارد (راعی، ۱۳۸۳).

در بازار سهام نیویورک تنها می‌توان سهام شرکت‌هایی که در این بورس پذیرفته شده‌اند را معامله نمود. باید توجه نمود که بازارهای متمرکز توسط کارشناسان اداره می‌شوند (بازار متمرکز به بازاری اطلاق می‌شود که مکان فیزیکی خاصی برای انجام معاملات در آن وجود دارد مانند بازار سهام که معاملات در بازارهای متمرکز به صورت کاملاً متفاوتی صورت می‌پذیرد) در مقابل، بازارساز اصطلاحی است که در بازارهای غیرمتمرکز رواج دارد. همچنین، چنانچه اشاره شد بازار سهام یک بازار متمرکز است. یک سهام معاملاتی در این بازار در یک لحظه تنها می‌تواند یک نرخ مشخص برای خرید و فروش داشته باشد.

۵-۱. توسعه بورس اوراق بهادار

یکی از عوامل مؤثر و تقویت‌کننده که به نوبه خود می‌تواند سبب تداوم رشد و توسعه بورس اوراق بهادار گردد و سرمنشاء گفتمان بهتر در مدیریت نقدینگی جامعه و مبحث مالی شرکت‌ها باشد بدون تردید گسترش آموزش‌های مورد نیاز جهت انجام معاملات سودمند و در وهله بعد آموزش‌های لازم در خصوص مهارت تحلیلگری و تجزیه و تحلیل اوراق بهادار است، زیرا هر اندازه که بینش و درک سرمایه‌گذاران و معامله‌گران در این زمینه‌ها افزایش یابد از رکودهای لحظه‌ای، ترقی قیمت‌ها بصورت حبابی و واکنش‌های نابهنگام در معاملات جلوگیری می‌کند و نه تنها شفافیت و روشنگری در معاملات را تقویت می‌کند بلکه بازار را به سمت و سوی کارا بودن سوق خواهد داد. بدیهی است که این امر با افزایش انگیزش سهامداران، رقم معاملات در بورس را

نیز ترقی داده و از لحاظ حجم معاملاتی فاصله بورس ایران را با کشورهای هم‌دیف خود کاهش خواهد داد (عبادی دولت‌آبادی، ۱۳۸۷).

موفقیت بازار اوراق بهادار بطور ساده در گرو شروع کار با یک برنامه تجاری موفق است. اگر معامله‌گران برای اجرای اعمالشان در بازار سهام از برنامه تجاری مناسبی بهره ببرند در این صورت آنها نسبت به اغلب رقبا امتیاز و برتری بیشتری خواهند داشت. استفاده از این برنامه به سادگی فاصله‌ای که برد معامله‌کنندگان را به هنگام معامله در بازار سهام یا فارکس در مدت زمان طولانی امکان‌پذیر می‌کرد، کاهش می‌دهد.

اگرچه برنامه تجاری بازار سهام تضمین‌کننده موفقیت معامله‌کنندگان در بازارها نیست، در عوض یک برنامه خوب معامله‌کنندگان را قادر می‌سازد که با اسلوب و از روی قاعده به اهداف تجاری بازار سهام دست یابند. به این ترتیب که با بررسی منظم آگاهی می‌یابند که چه کاری باید صورت دهند و چه کاری نباید انجام دهند. در واقع، این برنامه همانند یک نقشه راه برای مسافر به هنگام سفر تجاری عمل می‌کند. این برنامه به معامله‌کنندگان این امکان را می‌دهد که بدون تردید پاسخگو باشند و نگران این نباشند که چه بر سر معاملات شخصیشان می‌آید. مهمتر از همه اینکه به معامله‌کنندگان کمک می‌کند تا تنها چیزی که یک تاجر یا بازرگان کنترل می‌نماید (عملکردهای خود) را کنترل نمایند.

۵-۲. عوامل موفقیت بلندمدت در بازار سهام

در اینجا چند قاعده عمومی که می‌تواند به سرمایه‌گذاران درک بهتری از شرایط بازار با دید بلندمدت ارائه دهد مرور می‌شود. باید توجه داشت که این عوامل بسیار عمومی هستند و هر یک نسبت به شرایط ممکن است کاربردهای متفاوتی داشته باشند.

- فروش سهام زیانده و نگهداری سهام سودده

معمولاً سرمایه‌گذاران سهامی که افزایش قیمت پیدا می‌کنند را می‌فروشند اما سهامی که با کاهش قیمت مواجه شده‌اند را به امید بالا رفتن قیمت نگهداری می‌کنند.

- جدی نگرفتن شایعات بازار:

زیرا هیچ‌کس نمی‌تواند پیش‌بینی درستی از آینده یک سهم داشته باشد.

- دلسرد نشدن با نوسان‌های جزئی

یک سری از سرمایه‌گذاران از نوسان‌های روزانه سهم به دنبال سود هستند اما سود بلندمدت وابسته به تغییرات دیگری در بازار است که ممکن است چند ماه به طول بیانجامد.

- تأکید نکردن بر نسبت P/E (نسبت قیمت به درآمد سهام)

نسبت پایین P/E نشانگر ارزش بیشتر سهم نیست همان‌طور که نسبت بالا نشان‌دهنده پایین‌تر بودن ارزش واقعی سهام نمی‌باشد.

- به دام سهام ارزان قیمت نیافتادن

شاید تصور شود که سهم ارزان قیمت زیان کمتری دارد، ولی در حقیقت سهام ارزان قیمت بسیار ریسک‌تر از سهام با قیمت بالا می‌باشد.

- انتخاب یک استراتژی مشخص و تمرکز روی آن

زیرا سرمایه‌گذاری که روش مشخصی برای خرید سهام نداشته باشد ممکن است در بلندمدت با زیان مواجه شود.

- آینده‌نگری

سخت‌ترین بخش سرمایه‌گذاری در بازار سهام این است که سرمایه‌گذار تصمیماتی را اتخاذ می‌کند که نتایج آن در آینده مشخص می‌شود. نکته‌ای که باید مدنظر داشت این است که با وجود استفاده از اطلاعات گذشته برای تصمیم‌گیری آینده همه چیز را مشخص می‌کند. پس از اینکه سهام یک شرکت با رشد قیمت مواجه شد، سرمایه‌گذار می‌بایست با بررسی وضعیت شرکت نسبت به خرید آن اقدام نماید.

- داشتن دید بلندمدت

سودهای کوتاه‌مدت اغلب باعث گمراهی سرمایه‌گذاران جدید می‌شوند و داشتن دید بلندمدت برای یک سرمایه‌گذار ضروری است. این بدان معنا نیست که خرید و فروش سهام منجر به کسب سود نمی‌شود بلکه سرمایه‌گذاری در بازار سهام و مبادله در بازار سهام روش‌های متفاوتی برای کسب سود می‌باشند. باید در نظر داشت که این مبادلات نیاز به منابع مالی، دانش و ریسک‌پذیری بالایی دارند (کدیور، ۱۳۸۳).

۵-۳. تحلیل بازار سهام

سه روش کلی برای تحلیل بازار سهام وجود دارد. روش اول، تحلیل اقتصاد کلان است. این روش بر اساس رابطه نزدیک عملکرد بازار سرمایه و وضعیت اقتصاد کلان کشور است. روش دوم، تحلیل تکنیکی بازار سهام است و بر این فرض استوار است که تغییرات قیمت شاخص بازار در گذشته می‌تواند برای پیش‌بینی آینده بازار بکار رود. روش سوم، استفاده از روش‌های ارزش‌گذاری برای پیش‌بینی عملکرد آتی بازار سهام و اوراق قرضه است. از آنجایی که بازده سرمایه‌گذاری در بازار سهام هر کشور به گونه نزدیکی به عملکرد کل بازار بستگی دارد، از این روش برای تخصیص دارایی میان بازارهای مختلف استفاده می‌شود (باقری‌زاده، ۱۳۸۷).

۵-۴. نظرات کارشناسان در خصوص بازار سهام و اوراق بهادار

بسیاری از کارشناسان بورس را دماسنج اقتصاد می‌دانند؛ دلیل این امر به کارکرد بورس به عنوان بازتاب‌دهنده شرایط بخش واقعی اقتصاد بازمی‌گردد. به عبارت دیگر، چرخه‌های تجاری و رونق و رکود ادواری اقتصاد خود را در صعود و نزول قیمت سهام نشان می‌دهد. با توجه به این مسأله، نوسان شاخص‌ها و بازدهی بورس نیز نمی‌تواند تفاوت معناداری با شرایط کلان اقتصادی از جمله رشد آن داشته باشد. این در شرایطی است که با وجود رشد تک‌رقمی اقتصاد ایران طی چند سال گذشته بورس در برهه‌هایی شاهد جهش‌های چشمگیری نیز بوده که در بیشتر موارد این جهش‌ها پس از گذشت زمانی محدود تصحیح شده و در نهایت بازدهی بورس تهران را در سطح معقولی رقم زده است (شهرکی، ۲۰۰۹). همچنین پایین بودن قیمت سهام و نسبت P/E (نسبت قیمت به درآمد سهام) از مزیت‌های بورس ایران است به طوری که هم‌اکنون میانگین P/E بازار سهام حدود ۴ مرتبه است یعنی به طور متوسط انتظار بازدهی ۲۵ درصدی از شرکت‌ها طی یک سال وجود دارد (فارس، ۱۳۸۷).

۵-۵. سقوط بازار سهام

آنچه بسیاری از ناظران اقتصادی را گیج کرده است این است که متغیرهای اساسی اقتصادی تغییر قابل ملاحظه‌ای نکرده‌اند تا باعث سقوط بازار گردند. سقوط بازار سهام می‌تواند باعث شناخت اگرچه با تأخیر این واقعیت تلخ جهانی گردد و بررسی جدی‌تر نحوه اصلاح مشکلات و بازگشت به اقتصادی باثبات تر و مطمئن تر را ضروری سازد.

زمانی که بازارهای سهام در اثر اوضاع اقتصادی ضعیفی در دهه ۱۹۷۰ سقوط کردند این سهام‌ها با سرعت بیشتری از بازار به زمین خوردند در نتیجه تحلیلگران بنیادی اکنون به ریسک‌بتای

سهام و پرتفولیو توجه می‌کنند. با وجود عملکرد ضعیف دهه ۱۹۷۰ تحلیلگران بنیادی از تنوع دست نکشیدند، دلایلی برای آن وجود داشت از جمله سرمایه‌گذار می‌تواند همیشه به عقب و به حرکت گذشته اخیر سهام نگاه کرده و موقعیت‌ها را شناسایی کند. تحلیل‌های بنیادی سطح وسیعی از جزئیات و مهارت‌ها را که تحلیلگران بنیادی در محاسباتشان برای پیش‌بینی نیاز دارند، ارائه می‌دهند. در نهایت، تا به امروز یکی از روش‌های معتبر و شناخته‌شده جهت تجزیه و تحلیل سهام شرکت‌ها در کنار سایر روش‌های تحلیل، مورد استفاده تحلیلگران مالی می‌باشد.

جان کنت گالبرایت^۱ پس از سقوط بازار سهام اشاره کرد که عامل اصلی سقوط بازار سهام حرص و آزی بود که ناگهان به هراس و وحشت تبدیل شد. آقای روهاتین اظهار داشت که تداوم سیاست مالی غیرمسئولانه دولت همراه با ادامه رفتار غیرمسئولانه جامعه مالی در سراسر جهان می‌تواند باعث سقوط بازار سهام گردد.

یکی از اقتصاددانان معتقد بود که ایالات متحده آمریکا برای کاهش کسری بودجه و تراز پرداخت‌های خارجی خود بسیار تأخیر کرده است. برای اینکه اقتصاد دو سال پیش به اندازه کافی توان تحمل افزایش مالیات‌ها و کاهش مخارج را با ریسک کم داشت، اما امروز دیگر چنین نیست. نمی‌توان گفت که آیا سقوط بازار سهام اقتصاد را وارد رکود ساخته یا کاهش شدید کسری‌ها در این زمان چنین خواهد کرد.

۵-۶. ابعاد تفاوت بازار فارکس با بازار سهام

تفاوت‌های بازار فارکس با بازار سهام را می‌توان در ۵ بعد مورد بررسی قرار داد.

- بازار ۲۴ ساعته

معاملات فارکس به فرم اسپات^۲ تقریباً در تمام جهان انجام می‌شود اما سه بازار مالی توکیو، لندن و نیویورک تأثیرگذارترین بازارها هستند، زیرا ۷۰ درصد از معاملات بازار فارکس در زمان فعالیت این مراکز صورت می‌پذیرد.

میزان فعالیت و حجم معاملات در تمام ساعات بازار یکنواخت نیست. در برخی ساعات میزان فعالیت و حجم معاملات به شدت افزایش می‌یابد و در مقابل در برخی از اوقات شبانه روز حجم معاملات به حداقل خود می‌رسد. در ساعاتی که بازارهای اصلی هم‌زمان با هم مشغول به فعالیت

1. J.K.Galbriath

2. Spot Fx

هستند بیشترین حجم معاملات انجام می‌شود. به ویژه ساعت‌هایی که بازارهای اروپا و آمریکا هم زمان با هم باز هستند.

بنابراین می‌توان گفت بازار فارکس یک بازار ۲۴ ساعته است اما در مقابل، بازار سهام ساعات کاری محدودی دارد. به عنوان مثال، بازار سهام نیویورک کار خود را از ساعت ۹:۳۰ صبح آغاز می‌کند و ساعت ۵ بعدازظهر به آن خاتمه می‌دهد. چنانچه بین ۹:۳۰ تا ۵ به هر دلیلی تغییری در قیمت‌ها ایجاد شود معامله‌گران ناچارند تا ساعت بازگشایی یعنی ۹:۳۰ صبح روز بعد منتظر بمانند تا بتوانند معاملات خود را انجام دهند.

در بورس لندن مبتنی کردن قیمت پایانی هر سهم به رقم متوسط به جای آخرین رقم معامله انجام شده طی روز کمک می‌کند نوسان‌هایی که نماینده تمایلات بازار نیستند کاهش یابند یا در بورس نیویورک و آمریکا اگر قیمت پایانی برای دوره معینی در دسترس نباشد، به این منظور از قیمت متوسط پیشنهادی / درخواستی (و نه قیمت واقعی پایانی) استفاده می‌شود و اگر هر دو قیمت هم نباشد صفر در نظر گرفته می‌شود. البته در بازار فارکس اگر فرد بخواهد پس از ساعت کاری معامله کند می‌تواند مطمئن باشد که همان نقدینگی و مابه‌التفاوت قیمت خرید و فروش را دریافت می‌کند که در ساعت کاری می‌توانست بدست آورد، اما بدلیل دشوار بودن معامله و عدم شفافیت معامله، بازار سهام به مراتب با نوسان‌های بسیاری روبروست.

- میزان بالای اعتبار اهرمی^۱

در بازار سهام مشتری می‌بایست تمام پول لازم برای انجام معامله موردنظر خود را به صورت نقد پرداخت نماید، اما در بازار فارکس برای انجام یک معامله از طریق کارگزار^۲ نیازی نیست تا مشتری تمام سرمایه لازم برای انجام معامله مورد نظر را در اختیار داشته باشد، بلکه براساس اعتباری که کارگزار در اختیار وی قرار می‌دهد تنها سهم کوچکی از حجم کلی معامله موردنظر (معمولاً ۱ تا ۲ درصد) انجام می‌شود، البته به اعطاء اعتبار از سوی کارگزار اصطلاحاً Leverage نیز گفته می‌شود. اعتبار ارزی همانند یک شمشیر دو لبه عمل می‌کند که در صورت نبود مدیریت صحیح ضرر سنگینی (همان‌طور که سود کلانی می‌توان کسب کرد) در پی دارد که این اعتبار برابر ۱/۱۰۰ (یک به صد) می‌باشد. این به این معنا است که هر ۱۰۰۰ دلار از پول شما معادل صد هزار دلار خواهد بود.

1. High Leverage
2. Broker

در بازار سهام، کل سرمایه ده هزار دلاری از کل پول شما تجاوز نمی‌کند، اما در بازار فارکس با این پول می‌توانید تا صد برابر حجم سرمایه خود به معامله بپردازید. در واقع، با سرمایه اولیه ده هزار دلاری خود می‌توانید تا سقف یک میلیون دلار معامله نمایید. البته، بکار بردن تمام موجودی در یک زمان برای معامله مدیریت صحیحی به نظر نمی‌رسد.

- امکان معامله هم در بازار صعودی و هم در بازار نزولی^۱

در بازار فارکس احتمال رسیدن به سود هم در بازار صعودی و هم در بازار نزولی وجود دارد. بازار صعودی بازاری است که قیمت‌ها لحظه به لحظه که زمان می‌گذرد افزایش می‌یابد. بازار نزولی بازاری است که قیمت‌ها لحظه به لحظه که زمان می‌گذرد کاهش می‌یابد.

در بازار سهام همواره یک معامله سودآور با خرید در قیمت پایین‌تر آغاز می‌شود و با فروش در قیمت بالاتر خاتمه می‌یابد. به عبارت دیگر، معامله‌گران تنها در زمانی که قیمت‌ها رو به افزایش است می‌توانند در بازار امیدوار به کسب سود باشند و در زمانی که روند قیمت‌ها نزولی است تنها باید نظاره‌گر باشند تا مجدداً روند صعودی آغاز شود.

اما در بازار فارکس به دلیل اینکه ارزها به صورت جفت معامله می‌شوند (مانند EUR/USD) یک جفت ارز را می‌توان پیش از خرید به فروش رساند یعنی با خرید ارز طرف اول، در واقع می‌توان در همان لحظه اقدام به فروش ارز طرف دوم نمود.

- هزینه‌های پایین معامله^۲

در بازار سهام، معامله‌گران علاوه بر مابه‌التفاوت قیمت خرید و فروش کمیسیون هم می‌پردازند در حالی که کارایی بازار الکترونیک هزینه‌ها را کم کرده و این امکان را به سرمایه‌گذاران داده است تا مستقیماً با بازارسازان معامله کنند که در این بین هزینه‌های واسطه‌گری نیز حذف شده است مثلاً در بازار سهام در صورت وجود ۳۰ معامله روزانه و پرداخت ۲۰ دلار حق کمیسیون برای معامله، ۶۰۰ دلار از سود کاهش و یا در صورت زیان افزایش آن حاصل می‌شود. اما بدلیل هزینه‌های پایین، آنلاین بودن فارکس گزینه مناسبی برای معامله‌گران کوتاه‌مدت است.

1. Two Way Market
2. Low Transaction Cost

- احتمال کم تغییر قیمت^۱

معمولاً در بازار سهام معامله در نزدیک‌ترین قیمت ممکن انجام می‌شود. به عنوان مثال، فرض کنید ارزش سهام شرکت مایکروسافت با نرخ ۵۲/۵۰ دلار در حال معامله است. اگر فردی برای خرید در این نرخ سفارشی دهد تا زمانی که کارشناس دستور معامله وی را انجام دهد ممکن است قیمت به ۵۳/۲۵ دلار برسد که عملاً مقدار زیان به معامله‌گر تحمیل می‌شود، اما شفافیت قیمتی که توسط کارگزاران بازار ارز ارائه می‌شود، اطمینان می‌دهد که معامله‌گران همیشه یک قیمت مناسب و عادلانه را دریافت می‌کنند، زیرا بازارسازان در بازار فارکس در زمان کوتاهی معامله درخواستی مشتری را براساس قیمت‌های ارائه شده انجام داده و تأییدیه آن‌را برای وی ارسال می‌نمایند (پرشیلارن، ۲۰۰۸).

حال این سوال مطرح می‌شود که شرکت کنندگان در بازار فارکس چه کسانی هستند؟ در پاسخ می‌توان گفت که بانک‌های مرکزی که با هدف نظارت بر بازار و کنترل عرضه پول و نرخ بهره وارد بازار می‌شوند، شرکت کنندگان تجاری، مؤسسات مالی و سرمایه‌گذاری و اشخاص.

۶. نتیجه‌گیری

بازار ارز عموماً به مجموعه‌ای از مؤسسات بین‌المللی گفته می‌شود که به مبادله ارز می‌پردازند و اغلب واژه فارکس برای اشاره به این بازار بکار می‌رود.

با اینکه معاملات در بازار مبادلات ارزی بصورت تلفنی صورت می‌گیرد، اما در سال‌های اخیر بخش‌هایی از بازار مبادلات ارزی به سرعت به معاملات الکترونیک روی آورده‌اند بطوری که امروزه شاهد بکارگیری این فناوری در بازار فارکس هستیم. همچنین به دلیل حجم بالای نوسان‌های روزانه، معامله‌کنندگان با انبوهی از فرصت‌ها مواجه هستند که می‌توانند با توجه به ابزار آنالیز ریسک از آنها بهره‌برداری نمایند. رایج‌ترین ابزار مقابله با ریسک در مبادله بازار ارز، سفارش محدود و دستور توقف زیان است. از سوی دیگر، UFH دیدی می‌دهد که به وسیله بازده بازار پشتیبانی می‌شود و زمانی که برای بازار ارز خارجی (فارکس) بکار برده می‌شود نشان‌دهنده پیش‌بینی‌های کارگزاران اقتصادی در خصوص تعیین ارزش نرخ ارز در آینده است که کاملاً مشخص‌کننده نرخ آتی می‌باشد.

سرمایه‌گذاران بازار خرید و فروش سهام صرفاً با مقاصد انتفاعی و اهداف سودآوری در این فعالیت اقتصادی شرکت می‌کنند. یک سرمایه‌گذار می‌تواند همیشه به عقب و به حرکت گذشته

اخیر سهام نگاه کرده و موقعیت‌ها را شناسایی کند. خرید فوری و به موقع سهم در زمانی که قیمت‌ها پایین هستند و فروش سریع هنگامی که قیمت‌ها در حال نزول هستند و تکرار این فرایند برای همیشه رمز موفقیت سرمایه‌گذاران است، اما می‌بایست توجه داشت که تحلیلگران بنیادی اکنون به ریسک بتای سهام و پرتفولیو توجه می‌کنند و اگر تداوم سیاست مالی غیرمسئولانه دولت همراه با ادامه رفتار غیرمسئولانه جامعه مالی در سراسر جهان باشد این می‌تواند باعث سقوط بازار سهام گردد. در نهایت، می‌توان گفت که بازار فارکس بدلیل برخی مزایای چشمگیری چون هزینه پایین، امکان معامله در بازار نزولی و هم صعودی احتمال کم تغییر قیمت و معامله بصورت ۲۴ ساعته و با اعتبار اهرمی بالاتر نسبت به بازار سهام که سود کمتری را نصیب معامله‌گران می‌کند یا ساعات کاری محدودی دارد یا حق کمیسیون می‌پردازد و یا از اهمیت بیشتری برخوردار است. در نهایت، می‌توان اذعان نمود که ابعاد جهانی بازار فارکس که آن را در جایگاه بخصوصی قرار داده است و اصلی‌ترین وجه متمایزکننده این نوع بازار از بازار سهام می‌باشد.

منابع

- باقری‌زاده، سیدمحمد (۱۳۸۷)، *ارزش‌گذاری سهام و تحلیل بازار*، ترجمه بخشیانی، عباس و رضا راعی، تدبیر، نشر سازمان مدیریت صنعتی، چاپ اول، سال ۱۹، شماره ۲۰۰، ص ۳.
- راعی، رضا و احمد تلنگی (۱۳۸۳)، *مدیریت سرمایه‌گذاری پیشرفته*، انتشارات وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، چاپ اول، ص ۶۵.
- رسانیان، امیر، "اختلاف قیمت پیشنهادی خرید و فروش سهام عاملی برای نقدشوندگی بازار سهام"، *مجله حسابدار*، سال ۲۳، شماره ۲۰۳.
- صالح‌آبادی، علی (۱۳۸۸)، "بورس‌بازی در بازار سهام از دیدگاه اسلام"، *مجله پژوهشی دانشگاه امام صادق (علیه السلام)*، شماره ۲۰، صص ۱-۲.
- عبادی دولت‌آبادی، میرکریم (۱۳۸۷)، "روش‌های تحلیلگری قیمت سهام"، *روزنامه همشهری*، سال ۱۶، شماره ۴۶۵۶، ص ۱۸.
- عباسی، مهدی (۱۳۸۴)، *گوشه‌هایی از امتیازات بازار فارکس*، www.irantej.com.
- فارس، سازمان پژوهش‌های علمی و صنعتی ایران، (۱۳۸۷)، ص ۱، www.farsnews.com/newstext.php.
- فارکس، بزرگترین و پویاترین بازار مالی دنیا (۲۰۰۸)، www.forex.co.ir.
- محمدری باغملایی، پگاه، محمداسماعیلی، نجمه و سیمین هلالی (۱۳۸۷)، *تحلیل و مدیریت ریسک*، ص ۲۲.
- مدیر سایت (۲۰۰۸)، *آشنایی با بازارهای مالی، مقالات مالی - Forex Market*، وب سایت Pershialarn با همکاری ایران بورس آنلاین.
- نصراللهی، زهرا، آزمون کارائی بازار بورس اوراق بهادار، تهران: گروه اقتصاد دانشگاه یزد.

ورثینگتون و هلن هایجز (۲۰۰۴) شکل ضعیف کارایی بازار سهام در کشورهای اروپایی، پایگاه اطلاع رسانی بازار سرمایه ایران، بازار سهام، ص ۱.

همت فر، محمود، رضوی خسرو شاهی، سید مهدی و حسن پور مختار، مفهوم انتخاب پورتفولیو توسط سرمایه گذاران بازار اوراق بهادار.

Investo Pedia (۱۳۸۳)، ۸ توصیه برای موفقیت بلند مدت در بازار سهام، ترجمه علیرضا کدیور، دنیای اقتصاد، ص ۱. شهر کی (۲۰۰۹)، نظرات کارشناسان در مورد بازار سهام و اوراق بهادار، تالار بورس اوراق بهادار و سهام، فوریه، ص ۲، www.forum.boursekala.com.

The Faculty of Forex Education، ویژگی های فارکس.

Management Today (۱۹۸۸)، اقتصاد جهان و سقوط بازار سهام، ترجمه مهدی تقوی، مرکز تحقیقات کامپیوتری علوم اسلامی.

Aubery, W. H. S. (1896), "Stock Exchange Investment: the Theory, Methods, Practice and Result", London, Simpkin, Marshall, Hamilton, Kent & Co., PP. 44-112.

Backus, D.K., Gregory, A.W. & C.I. Telmer (1993), "Accounting for Forward Rates in Markets for Foreign Currency", *Journal of Finance*, Vol. 58, PP. 1887-1908.

Bekaert, G. (1996), "The Time-Variation of Risk and Return in Foreign Exchange Markets: a General Equilibrium Perspective", *Review of Financial Studies*, Vol. 9, PP. 427-440.

Chiang, Thomas C. (1988), "The Forward Rate as a Predictor of the Future Spot Rate-a Stochastic Coefficient Approach", *Journal of Money, Credit and Banking*, Vol. 20, PP. 212-32.

Cornell, Bradford (1989), "The Impact of Data Errors on Measurement of the Foreign Exchange Risk Premium", *Journal of International Money and Finance*, Vol. 8, PP. 147-57.

J. Moore, Michael & J. Rache, Maurice (2001), "Less of a Puzzle: Anewlook at the Forward Forex Market", The Queen's University of Belfast, BT7 1NN, October.

Man, Z. (1993), "Management System of the Islamic Share Market, Model and Its Implementation in Malaysia", A Seminar Presented in the National Conference on Islamic Management, UTM, Jobor Bahru Malaysia, PP. 18-20.

Man, Z. (1994), "Share and Investment in the Share Market", A General Observation on Related Issues from an Islamic perspective", A Paper Presented in a Seminar Series on Islamic Economics at the National productivity center Hotel, P.Jaya, Malaysia, PP. 4-22

Nath, Golaka C. & V. Reddy Dr.Y. "Value at Risk: Issues and Implem Eentation in Forex Market in India".

Rix. M.S. (1965), "Stock Market Economics", London, Sir Isaac, Piterman & Sons, PP. 8-204.

Samuelson, Paul, A. (1958), "Economics: An Introductory Analysis", New York, Mac GrawHill, P. 428.

Sharma, Anil Kumar & Mitra, Anujit (2006), "What Drives Forward Premia in Indian Forex Market", RBI Occasional Papers, Vol. 1 - 2.

- Vij, Madhu (2002), "Forward Foreign Exchange Rate as an Unbiased Predictor of Future Spot Rates: The Empirical Evidence", *Journal of Management Research*, Vol. 2, No. 2, PP. 79-86.
- Vishal Kumar, Rohit (2007), "Testing Forward Rate Unbiasedness in India an Econometric Analysis of Indo-us Forex Market", *International Research Journal of Finance and Economics*, Vol. 12, PP. 56-57.
- www.forexoptionmarketoverview_forexarticlecollection.htm
- www.stockmarkettrading_winningtradingplan_forexarticlecollection.htm